

Çıkma Durumu Eki Pekiştirme Eki Olabilir mi?

İ. Gülsel SEV*

Özet

Çıkma durumu eki kelime gruplarında ve cümlede fiilin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek veya sebep bildirmek için kullanılan ve daha başka görevler de yüklenmiş olan +DAn durum ekidir. Pekiştirme eki ise ad veya ad soyundan bir kelimeye gelerek anlamını güçlendiren ek veya ekleşmiş edattır. Bu yazıda çıkma durumu ekinin pekiştirme işlevi üzerinde durularak pekiştirme ekleri arasında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ortaya konulacaktır.

Anahtar kelimeler: çıkma durumu eki, pekiştirme, pekiştirme eki.

Abstract

Ablative is a +DAn case suffix which shows that the occurrence and render indicated by the act is away from itself or to indicate a reason in phrases and sentences and additionally, it also have some other functions. Reinforcement intensive is a suffix or an integrated preposition which strengthens the meaning of a noun or nominal. In this paper reinforcement function of ablative will be considered and whether ablative can be included within reinforcement intensives or not.

Key words: ablative, reinforcement, reinforcement intensive

Çıkma durumu (Alm. ablativ, Fr. ablatif, İng. ablative, Lat. ablativus, Osm. den'li mef'ul, mef'ûlün anh) kelime gruplarında ve cümlede, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek için kullanılan ad durumudur.¹ Daima ekli olan bu hâl isimlere +DAn ekiyle bağlanır.

Ekin ana fonksiyonu uzaklaşma ifade etmektir. Ancak bu ekin Ergin'in de ifade ettiği gibi çok çeşitli özel fonksiyonları vardır: uzaklaşma, çıkma, yer, ayrılma, menşe, cins, terkip, başlama, mahrumiyet, yokluk, vasıta, zaman, sebep, tarz, ölçü, değer,

* Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

¹ Korkmaz, Zeynep: **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2007, s. 60.

kıymet, bedel, parça, kısım, karşılaştırma, korku, ürküntü, hoşlanma, vazgeçme, aitlik, çeşit, vasıf, tercih, görüş, noktainazar vs.²

A. Dilaçar, şekilce –den eki ile yapılan bu “hâl”in 30 kadar görevi olduğunu belirterek şu örnekleri verir: köprüden geçmek (geçiş), bir şeyden hoşlanmak, usanmak, korkmak vb. (geçişsiz fiillerde), ondan dayak yedim (edilgen fiillerle), korkusundan gelmedi (neden), resim sanatından anlamak (bilgisi bulunmak), birden oturuverdi (apansız), **ağlayarak** geldi (durum süresi), her dilden konuşur (çeşitleme), yeniden yeniye (yakın geçmiş), deriden eldiven (madde), esnaftan biri (sınıf), kudret elinden yazılmış (araç), dersini hangi kitaptan çalıştın? (kaynak), bundan fazlası (kıyaslama), sizden bahsettiler (hakkında), erkenden sokağa çıktık (zaman), yumurtaları kaçtan aldınız? (paha esası), başından vuruldu? (nahiye), yalancılıktan bir kavga (nitelik), daireden söylediler (menşe), köye bu yoldan gidilir (izlemek), benden yana çıktı (taraf, birlik), birazdan gelirim (süre), evden nasıllar? (topluluk), buraya uğramadan gitti (-sız değeri), daha girmeden anladım (önce), seneden seneye (aşamalı), iyiden iyiye (aşırılık), toptan satmak (tarz) vb.³

Bu yazıda çıkma durumu ekinin pekiştirme işlevinden hareketle pekiştirme eki olup olamayacağı üzerinde durulacaktır.

Pekiştirme; kök kelimenin belirttiği özelliği çeşitli yollarla yoğunlaştırma, *Pekiştirme eki* ise (Alm. verstärkungsendung, Fr. renforcement, intensif, particule d'intensite, İng. reinforcement intensive, Osm. lâhika-i te'kid) ad veya ad soyundan bir kelimeye gelerek anlamını güçlendiren ek veya ekleşmiş edattır. Bu eklerin başlıcaları +Ok⁴ ve +k, +ÇA, +ÇAK, +kınıyA > +kıya, yme > +ma, +m; bunlara ilaveten +GAK, +rAk, +IA, +çI'dir. timin+ök > timinök: hemencecik, neçe+ök > neçük: nasıl, barır+ça > barça: bütün, hepsi, az+kınıya > azkına: azıcık, yig+rek > yigrek: daha iyi; körk+le: daha güzel; demin+ce+cik > demincecik: hemen biraz.⁵

Konumuz temelde -ArAk⁶ zarf-fiiliyle ilgili olduğu için bu zarf-fiilin Türkçede hangi işlevleri yerine getirdiğine bir bakalım⁷:

- Cümledeki asıl fiilin gösterdiği hareketle aynı zamanda yapılan başka bir hareketi bildirir. Ekin bu işlevi genelleşmiş durumdadır.

“Ağaçların bile sıhhatine **imrenerek** yürürdüm.” (Peyami Safa - Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, 9)

“Genç kızlar kendilerini **tutamayarak** gülüşmeye başladılar.” (Y.Kadri Karaosmanoğlu, Kiralık Konak, 155)

2 Ergin, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul 1988, s. 224.

3 Dilaçar, A: **Gramer**: Tanımı, Adı, Kapsamı, Türleri, Yöntemi, Eğitimdeki Yeri ve Tarihçesi, s. 95.

4 Konuyla ilgili bk. Korkmaz, Zeynep: Türkçede ok/ök Pekiştirme (Intensivum) Edatı Üzerine, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I. Cilt**, TDK Yayınları Ankara 2005, s. 98-109.

5 Korkmaz, Zeynep: **age.**, Ankara 2007, s.174-175.

6 Ekin yapısıyla ilgili bilgi için bk. Korkmaz, Zeynep: “-arak/-erek Ekinin Yapısı Üzerine”, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I. Cilt**, TDK Yayınları Ankara 2005, s. 128-132.

7 Konuyla ilgili açıklamalar Korkmaz'ın Türkiye Türkçesi Grameri'nden alınmıştır. Korkmaz, Zeynep: **Türkiye Türkçesi Grameri**, TDK yayınları, Ankara 2003, s. 993-999.

- Asıl fiilden biraz önce yapılan hareketi bildirir.
“Ellerini toprağa **bastırarak** usul usul kalktı.” (Yaşar Kemal-İnce Memed, 47)
“Altımızda bir mayıs gününü **birakarak** şubat ayını yukarda kamçı gibi bizi bekler bulduk.” (Sait Faik Abasıyanık, Lüzumsuz Adam, 49)
- Cümle içinde aynı işlevde iki veya daha fazla zarf-fiilin kullanılma durumunda, anlatımdaki tekrarı ve üsluptaki tek düzeliği gidermek üzere, -ArAk yanında aynı değerdeki -Ip’lı zarf-fiil de kullanılabilir.
“Babaları arabaya atlayıp çarşıya **inerek**, çocuklarının ihtiyacı olan şeyleri alıp getirdi.”
- -ArAk’lı zarf-fiil şahıs kavramını cümledeki esas fiilden aldığı için, cümledeki öznesi her iki ögede de ortaktır.
“Adnan teyzesini **hatırlayarak** burada durdu.” (Mithat Cemal Kuntay-Üç İstanbul, 32)
Pek nadir hâllerde her iki ögenin öznesi farklı olabilir. Bu durumda da her iki öznenin biri gayri şahsî ifade taşır ya da esas fiil edilgen yapıdadır.
“Nihal belinden çarşafı **sarkarak** odasından çıktı.” (Halit Ziya Uşaklıgil-Aşk-ı Memnu)
“Eve hırsız girdi **sanılarak** bahçede tertibat alınmıştı.”
- -ArAk ekli zarf-fiil, cümledeki esas fiiline, aynı zamanda veya biraz önce gerçekleşme ilişkisiyle değil, doğrudan doğruya “-mak suretiyle” anlamında bir tarz bildirme ilişkisi ile de bağlanabilir.
“İhtiyar kadın merdivenden her basamaktan durup **dinlenerek** inmeye başladı.” (Oktay Akbal, Garipler Sokağı, 20).
- Yalnızca tarz bildirme işlevindeki bu zarf-fiil, genellikle tekrarlı -A...-A zarf-fiilinin yerini tutar ve onunla kolayca yer değiştirebilir.
“Ettiği eşkiyalığı bir kahramanlık gibi **anlatarak** (ya da anlata anlata) herkesi ağzına bakıtıyor.” (H. Rahmi Gürpınar, Eşkiya İkinde, 23)
- -ArAk’lı zarf-fiil, bazen asıl fiile “-dığı için, -dan dolayı” anlamında bir sebep ilişkisi ile de bağlanabilir.
“Adeta **korkarak** eve dönmeye karar verdim.” (Halide Edip Adivar, Kalp Ağrısı, 63)
- -mA olumsuzluk ekinde sonra gelen -ArAk eki, esas fiile “-mAdAn, -mAkIsZIn” zarf-fiillerinin yerini tutan bir olumsuzluk ilişkisi ile bağlanır.
“Ara sıra, ben de bu konuşmalara **istemeyerek** kulak misafiri olurum.” (Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Hep O Şarkı, 60)
- -ArAk eki belirli birkaç fiilde, anlam kaymasına uğrayarak kalıplaşmış edat veya zarflar da oluşturmuştur. bakarak (göre, nazaran), giderek (yavaş yavaş, gittikçe, nihayet), olarak (...vasfı ile, biçiminde) vb. açıklayıcı işlevi ile.
“Beytepe’ye **bakarak** burası daha yakın geldi bana.”
“Sana bu kitabı hediye **olarak** veriyorum.”

Açıklamalardan ve örneklerden de anlaşılacağı üzere –ArAk zarf-fiili, temelde, yüklemi tarz bakımından tamamlayan bir zarf-fiil olarak kullanılmaktadır.

–ArAk zarf-fiil ekinin fonksiyonunu güçlendirmek için +tAn çıkma durumu eki getirilir. Konuşma dilinden özellikle ağızlardan yazı diline geçmiş bir ek olan –ArAktAn ekinin gramerlerimizdeki kullanımına gelince;

J. Deny *Türk Dili Grameri*'nde “konuşma dilinde –(y)erek’li siyga git gide çok kere mefulünan sonucuyla –(y)erekden suretinde söylenmektedir der.” ve edebiyat diline de giren şu örneği verir:

“Birçok heveskar-ı tahsil adamlara tesadüf ediliyor ki fedakarlıkta **bulunarakdan** her türlü müşkilata **maruz olarakdan** kıraate başlıyorlar.”⁸

T. Nejat Gencan, –arak durum ulacını açıklarken –araktan biçiminde de kullanıldığı olur şeklinde ifade ederek Y.Kemal Beyatlı’dan alınan örneği verir.

Ben yolcuym bugün. Yolun ufkunda Çamlıca.

Hâlâ görünmüyor;

Hâlâ görünmüyor **diyerekten** sabırsızdım. (Karnaval ve Dönüş).⁹

T. Banguoğlu, –erek hâl zarf-fiilinin kimden hali ekiyle uzatılmış şekli de halk dilinde yaygındır diyerek Kayseri yöresine ait meşhur bir Türkünün nakaratını örnekler.

“Tek tek **basaraktan**, bade süzerekten

İnci **dizerekten**, gel yarım, gel aman.”¹⁰

H. Ediskun, –erek yapılı ulaca, kendinden sonraki eylemle daha kesin bir zamandaşlık anlamı verilerek istenirse, –den durum eki ulanır: Eve **koşaraktan** gitti... vb. biçiminde açıklar.¹¹

K. Acarlar, “kimi belirteç ve o görevde kullanılan sözcükler de yerine göre çıkma durumunda bulunurlar.” der ve şu örnekleri verir.

“Onu çoktan görmedim.”, “Tetik açılmış, tabanca elimde birden patladı.”, “Nereden geliyorsunuz?”, “Bu kumaşın metresini kaçtan aldınız.”, “Havalar yeniden soğudu.”, “Dünden haberim olsaydı gelirdim.”, “Bu günden işe başlamanız gerekiyor.”, “Yorgunum dedi, akşamdan yattı.”, “Babam ansızdan çıka geldi.”, “Çocuk **ağlayarakdan** yanıma sokuldu.”¹²

Acarlar’ın örneklerinin arasında –ArAktAn örneğinin bulunması kayda değerdir.

E. Naci Gökşen Çıkma Durumu (–den) ve Kapsamı isimli makalesinde çıkma

8 Deny, J: *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*, Çev. A. U. Elöve, İstanbul 1941, § 1323.

9 Gencan, Tahir Nejat: *Dilbilgisi*, TDK yayınları, Ankara 1979, s. 394.

10 Banguoğlu, Tahsin: *Türkçenin Grameri*, TDK yayınları, Ankara 1995, s. 431.

11 Ediskun, Haydar: *Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996, s. 254.

12 Acarlar, Kevser: Çıkma Durumunda (“den” halinde) Sözcüklerin Tümcede Türllü Kullanışları, *Türk Dili*, XXIV, 235 (Nisan 1971), s. 36.

durumu ekinin adlarda, sanlarda, deyimlerde, ilgeçlerde (edatlarda), belirteçlerde (zarflarda), eylemlerde (fiillerde) görülen fonksiyon çeşitliliğini değerlendirir.¹³

Gökşen, çalışmasının ‘eylemlerde’ kısmında “-erek ile yapılan ulaçlara bir de -den eklenerek söylenir: *bilerekten* konuşurum. *Gülerekten* gitti.” diyerek –ArAktAn yapısına yer verir.¹⁴

Z. Korkmaz ise “konuşma dilinden ve ağızlardan yazı diline geçmiş bir şekil olarak bazen –ArAk ekinin bir +DAn çıkma durumu ekiyle genişletildiği görülüyor. +DAn eki zarf-fiil ekindeki kılış tarzını biraz daha *güçlendirme işlevi* yüklenmiştir.” diyerek bir üslûp özelliği olarak Kemal Tahir’den şu örnekleri verir.¹⁵

“Aslında beriye didiklesinler az biraz, *ağlayaraktan* yumuşatsınlar.” (K. Tahir – Yorgun Savaşçı, 42)

“Kafama boynuzlu külahı geçirip kanat *çırparaktan*, muğlayıp *böğürerekten* iki dolandım ki, Koca Emmi “maşallah” dedi.” (K. Tahir – Devlet Ana)

“Bize dîdar gerek dünya gerekmez. Bize mana gerek dava gerekmez.” *diyerekten* gezele.” (K. Tahir – Devlet Ana, 239)

“Araya ateş tozunu, delikli demir rezilliğini *sokaraktan*, ademoğluyula senin alıp veremediğin nedir?” K. Tahir – Devlet Ana, 239)

“Çamurda *yüzerekten* yer değiştireceksin.” (K. Tahir – Devlet Ana, 29)

Ekin Anadolu ağızlarındaki kullanımıyla ilgili A. Buran +DAn ekinin -arak/-erek gerundiumuna eklenerek onun *anlamını pekiştirdiğini* söyler ve şu örnekleri verir.

“U vakıt adamın çok eskisi olüyo, ben *acıyarakdan* aldım.” (Kütahya)

“Ana avrat *sögerekden* geçdi getti.” (Erzincan/Kemaliye)

“Az gideller uz gideller, *konarahtan göçerekten*.” (Diyarbakır)¹⁶

“Uşak ağzında şöyle bir kullanım tespit edilmiştir.”

“Ebirê de orda dili *dutularakdan* geri gaçıyo.”¹⁷

Örneklerden de anlaşıldığı gibi -ArAk zarf-fiil ekinin tarz bildirme özelliği

-ArAktAn zarf-fiil ekinde de görülmektedir. Yani +DAn eki, temelde tarz bildiren zarf-fiil ekine eklenerek onun *fonksiyonunu pekiştirmekte, anlamını güçlendirmektedir*. Nitekim Kâmil Tiken çalışmasında -ArAk zarf fiil ekinin bakış açısı, gaye, karşılıksız gerçekleşme, sebep, sıralama, sonralık, şart, tarz, zamandaşlık, zıtlık ifade ettiğini belirtirken -ArAktAn zarf-fiil ekinin tarz ifade ettiğine değinir.¹⁸

13 Gökşen, E. Naci: Çıkma Durumu –den ve Kapsamı, *Türk Dili*, XXX, 279 (Aralık 1974), s. 973-978.

14 Gökşen, E. Naci: agm., s. 978.

15 Korkmaz, Zeynep: *age*, Ankara 2003, s. 994-995.

16 Örnekler A. Buran’ın kitabından alınmıştır. Buran, Ahmet: *Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri*, TDK yayınları, Ankara 1996, s. 229.

17 Gülsevin, Güner: *Uşak İli Ağızları*, TDK yayınları, Ankara 2002, s. 135.

18 Tiken, Kâmil, Türkiye Türkçesinde Basit ve Birleşik Zarf-Fiillerin İfade ve İşlevleri, *TDAY-B*, 1999/I-II, Ankara 2003, s. 281-364.

Çıkma durumu ekiyle birlikte kullanılan diğer zarf-fiil eki –All’dir.

M. Ergin –All zarf-fiilini açıklarken “bu gerundium sonuna birçok defa *beri* edatını da almakta ve edatı alırken de, sonuna normal olmadığı hâlde, bazen ablatif şekline geçmektedir. *gideliden beri* misalinde olduğu gibi. Ergin -AlıdAn şeklinde kullanımın Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada *beri* getirilmeden veya düşürülerek de aynı manada ablatif ile kullanıldığına değinerek şu örnekleri verir: *bulaludan, keseliden*.¹⁹

Dede Korkut Hikayelerinde ise -All zarf-fiilinin çıkma durumu eki aldığı son vokalinin düşürüldüğü örneğe rastlanmıştır.

“Bu ivi harab olası ere *varaldan berü* dahı karnum toymadı, yüzüm gülmedi.”²⁰
Dede Korkut, 8-1

Verdiğimiz örneklerde –AlıdAn *beri* yapısının zaman zarfı olarak kullanılması dikkat çekicidir. Bu durum –Alı zarf-fiil ekinin fonksiyonuyla ilgili olduğu kadar *beri* edatının çıkma durumu ekiyle kullanıldığında bir işin başlangıcını göstermesi işleviyle de ilişkilendirmek mantıklı görünmektedir.

Biz -AlıdAn *beri* biçiminin ortaya çıkmasında, aşağıdaki örnekte de görüldüğü üzere, *beri* edatının +DAn ekiyle kullanılan bir çekim edatı olduğunu da göz ardı edemiyoruz.

“Yalnız bende meçhul bir hastalık vardı, *sekiz yaşımdan beri* çekiyordum.” (P. Safa, Dokuzuncu Hariciye Koğuşu)

Türkiye Türkçesinde –All zarf-fiil ekinin *beri*’yle kullanıldığı şu örneği dikkate alarak ekin çıkma durumu ekli biçimi düşünüldüğünde +DAn ekinin pekiştirme özelliği kattığı açıkça görülecektir.

“*Babam şehirden çikalı (çikalıdan) beri* somurtmuştu.” (Sait Faik Abasıyanık)

Korkmaz, bu durumu “ağızların etkisiyle yer yer konuşma dilinde, -All zarf-fiil ekinin güçlendirici *beri* veya –dan *beri* edatı ile genişletilmiş kullanılışları” olarak ifade eder ve örnekler.

“Bu iş *başlayalı (başlayalıdan) beri* çalışanların hevesi arttı.”

“O uğursuz aramıza *gireliden beri* huzurumuz kaçtı gibi.”

Çıkma durumu ekinin pekiştirme görevli bir başka kullanımı da ekin özellikle zaman bildiren kelimelerden sonra getirilerek bu fonksiyonu yerine getirmesidir.

Meselâ; “*dün konuştum.*”, “*dünden konuştum.*” ile “*sabah geldi.*”, “*sabahtan geldi.*” cümleleri arasındaki fark zaman bildiren sözcüğün fonksiyonunu pekiştirmekten başka bir şey değildir.

Aşağıdaki örneklerde de aynı durum söz konusudur.

“Bir sabah Mustafa Kemal Paşa *erken* uyanmış ve kahvesini istemişti.” (İ. Bozdağ – Latife ve Fikriye)

¹⁹ Ergin, Muharrem, *age.*, İstanbul 1988, s. 323.

²⁰ Ergin, Muharrem, *Dede Korkut Kitabı I*, TDK Yayınları, Ankara 1989, s.76.

“Şimdi bilesin yarın sabah *erkenden* yola çıkacağız.” (İ. Bozdağ – Latife ve Fikriye)

“Bunu *evvelden (evvel)* haber veren yok mu?” (C.F. Başkut, Paydos)

Nitekim Acarlar adı geçen makalesinde zikredilen örneklerin çoğunun –den eki olmadan da söylenebileceğini ama, söze ya *pekiştirici bir nitelik katmak ya da anlamı istenilen yöne kaydırmayı sağlamak* amacıyla dilde bu türlü söyleyişlere de yer verildiğini ifade eder ve Acarlar’ın “*Akşam yattı*” ile “*Akşamdan yattı.*” tümcelerinin kullanım yerleri bakımından olan ayrılıkları açıkça anlaşılmıyor mu? ifadesi görüşümüzü desteklemesi açısından kayda değerdir.²¹

Anadolu ağızlarından aldığımız şu örnekte +dAn ekinin üzerine +A eki eklenmiştir. Böyle bir kullanımın zaman bildiren kelimedeki görülmesi ilgi çekicidir.

sabahdana < sabah + dan + a :

gidersin mutvağa sabahdana. sabahdana gız gider. (Elazığ)

sizi cella-edecem sabahdana. (Elazığ)²²

Örnekteki +dan+a kalıplaşmasına ek yığılması hadisesi mantığıyla yaklaşmak, iki ekin de pekiştirme fonksiyonu taşıdığını ifade etmek, yanlış olmasa gerek.

Bütün bu açıklamaların ve örneklemelerin ışığında biz çıkma durumu ekinin

-ArAk ekinden sonra, -AlI ekinden sonra ve birtakım zaman bildiren kelimelerden sonra, eklendiği sözcüğün anlamını güçlendirmekle birlikte pekiştirme işlevinde kullanıldığını kabul ediyor ancak +dAn ekinin söz konusu kullanımlarıyla +Ok, +rAk, +IA, +çI +kinyA > +kiya gibi pekiştirme ekleri arasında değerlendirilebileceği hususuna tereddütle yaklaşıyoruz. Bu durumun ekteki görev dallanmasından kaynaklanan bir işlev ayrılığı olduğu görüşünü yineliyoruz.

KAYNAKLAR

ACARLAR, Kevser: "Çıkma Dururunda ("den" halinde) Sözcüklerin Tümede Türlü Kullanılışları", **Türk Dili**, XXIV, 235 (Nisan 1971), s. 34-37.

BANGUOĞLU, Tahsin: **Türkçenin Grameri**, TDK yayınları, Ankara 1995.

BURAN, Ahmet: **Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri**, TDK yayınları, Ankara 1996.

DENY, J: **Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)**, Çev. A. U. Elöve, İstanbul 1941.

DİLAÇAR, Agop: **Grameri**: Tanımı, Adı, Kapsamı, Türleri, Yöntemi, Eğitimdeki Yeri ve Tarihçesi.

EDİSKUN, Haydar: **Dilbilgisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996.

²¹ Acarlar, Kevser: agm., s. 36.

²² Üstüner, Ahat, Türkçedeki +-A Pekiştirme Ekinin Türkiye Türkçesi Ağızlarında Kullanılışı, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 10, S. 1, Elazığ 2000, s. 200.

- ERGİN, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul 1988
- _____ : **Dede Korkut Kitabı I**, TDK Yayınları, Ankara 1989.
- GENCAN, Tahir Nejat: **Dilbilgisi**, TDK yayınları, Ankara 1979.
- GÖKŞEN, E. Naci: "Çıkma Durumu –den ve Kapsamı", **Türk Dili**, XXX, 279 (Aralık 1974), s. 973-978.
- GÜLSEVİN, Gürer: **Uşak İli Ağızları**, TDK yayınları, Ankara 2002.
- KORKMAZ, Zeynep: **Türkiye Türkçesi Grameri**, TDK yayınları, Ankara 2003.
- _____ : “-arak/-erek Ekinin Yapısı Üzerine”, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I. Cilt**, TDK Yayınları Ankara 2005, s. 128-132.
- _____ : "Türkçede ok/ök Pekiştirme (İntensivum) Edatı Üzerine", **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I. Cilt**, TDK Yayınları Ankara 2005, s. 98-109.
- _____ : **Grammer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara 2007
- TİKEN, Kâmil, "Türkiye Türkçesinde Basit ve Birleşik Zarf-Fiillerin İfade ve İşlevleri", **TDAY-B**, 1999/I-II, Ankara 2003, s. 281-364.
- ÜSTÜNER, Ahat, "Türkçedeki +-A Pekiştirme Ekinin Türkiye Türkçesi Ağızlarında Kullanılışı", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 10, S. 1, Elazığ 2000, s. 189-206.